

ВИСНОВОК

до проєкту Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо запровадження спеціального фіскального режиму «Вільна гривня» (реєстр. № 15009 від 06.02.2026)

Комітет Верховної Ради України з питань цифрової трансформації на своєму засіданні 16 червня 2026 року (Протокол № 172) розглянув проєкт Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо запровадження спеціального фіскального режиму «Вільна гривня» (реєстр. № 15009 від 06.02.2026), поданий народним депутатом України Бабенком М. В. та іншими народними депутатами України.

Законопроект розроблено з метою створення нової форми фіскальної участі, що сприяє економічному зростанню за рахунок внутрішніх ресурсів шляхом запровадження спеціального податкового режиму «Вільна гривня», який базується на автоматизованому, прозорому та добровільному механізмі адміністрування податкових зобов'язань.

В межах предметів відання Комітету щодо запропонованих законодавчих змін зазначаємо наступне.

Міністерство цифрової трансформації України у своєму висновку до законопроекту висловило, зокрема, такі зауваження та пропозиції.

Проєктом Закону запропоновано Податковий кодекс України доповнити новим Розділом XIV-1, який передбачає норми щодо функціонування спеціального фіскального режиму «Вільна гривня».

Так, частина 318-1.1. статті 318-1, якою в редакції проєкту Закону пропонується доповнити Податковий кодекс України, передбачає, що право на застосування спеціального податкового режиму «Вільна гривня» мають такі платники податків, за умови їх реєстрації у Реєстрі учасників спеціального податкового режиму та відкриття спеціального рахунку в межах такого режиму.

При цьому, аналіз чинного законодавства свідчить про відсутність правового регулювання функціонування Реєстру учасників спеціального податкового режиму.

Слід зазначити, що правові, організаційні і фінансові засади створення та функціонування публічних електронних реєстрів з метою захисту прав та інтересів фізичних та юридичних осіб під час створення, зберігання, оброблення та використання інформації у публічних електронних реєстрах встановлює Закон

України «Про публічні електронні реєстри», який набрав чинності 01.01.2022 (далі – Закон).

Частиною другою статті 3 Закону передбачено, що ведення усіх реєстрів, за допомогою яких органи державної влади, органи місцевого самоврядування, саморегулювні організації, юридичні особи публічного права, їх посадові особи, інші уповноважені законом особи здійснюють збирання, оброблення та поширення офіційної інформації про передбачені цим Законом та іншими законами об'єкти реєстрів, здійснюється в електронному вигляді відповідно до вимог цього Закону, законів або інших актів законодавства, згідно з якими вони створені, та є публічними електронними реєстрами.

Відповідно до пункту 12 частини першої статті 2 Закону публічний електронний реєстр (реєстр, кадастр, реєстр тощо) (далі – реєстр) – інформаційно-комунікаційна система, що забезпечує збирання, накопичення, захист, облік, відображення, оброблення реєстрових даних та надання реєстрової інформації.

Водночас, відповідно до частини третьої статті 4 Закону виключно законом або іншим актом законодавства, згідно з яким створений реєстр, визначаються відомості, зазначені у частині другій статті 26 цього Закону (крім випадків, визначених статтями 40 і 41 цього Закону).

Так, відповідно до частини другою статті 26 Закону базовий реєстр створюється згідно з законом, в якому зазначаються:

- 1) повна та скорочена (за наявністю) назва реєстру;
- 2) призначення реєстру;
- 3) назва держателя реєстру;
- 4) назва та/або вимоги до адміністратора;
- 5) вимоги до публічних реєстраторів;
- 6) вимоги до створювачів;
- 7) об'єкт (об'єкти) реєстру, порядок його (їх) реєстрації та ідентифікації;
- 8) джерела інформації відповідного реєстру;
- 9) види реєстрових даних, метаданих та візуальних, підтверджуючих ці дані, образів (матеріалів фото- та відеофіксації, скан-копій тощо);
- 10) спосіб (процес) створення створювачем інформації про об'єкт реєстру, у тому числі з використанням прикладних програмних інтерфейсів реєстрів;
- 11) строки внесення до реєстру інформації про об'єкти реєстру;
- 12) види та матеріальні форми документів, що створюються під час ведення реєстру, та спосіб їх обліку у складі такого реєстру;
- 13) фінансові джерела створення програмно-технічних засобів реєстру та право власності на них;
- 14) вимоги до ведення та адміністрування реєстру;
- 15) вимоги до інтеграції з Системою електронної взаємодії;
- 16) вимоги до обробки та захисту персональних даних, інших реєстрових даних та інформації;
- 17) джерела фінансового забезпечення функціонування реєстру;

18) форми і порядок оприлюднення та отримання реєстрової інформації, права та обов'язки користувачів;

19) перелік послуг реєстру та розмір плати за їх надання;

20) вимоги до системи управління ризиками та інформування суб'єктів інформаційної взаємодії і правоволодільців про порушення цілісності реєстрової інформації, її несанкціонованої обробки;

21) порядок обов'язкового інформування правоволодільця про запити будь-яких осіб щодо інформації про нього та належні йому майно, майнові, правові та інші спеціальні статуси, а також про збирання, оброблення, внесення такої інформації до відповідних реєстрів, її зміну та видалення;

22) дата початку функціонування реєстру.

Враховуючи зазначене, проєкт Закону потребує доопрацювання в частині надання визначення Реєстру учасників спеціального податкового режиму, відповідно до норм пункту 12 частини першої статті 2 Закону, та в нормування питань щодо створення та ведення Реєстру учасників спеціального податкового режиму з урахуванням частини другої статті 26 Закону.

Також, в запропонованому проєкті Закону спостерігається застосування словосполучення «автоматизованих електронних реєстрах», «автоматизованих електронних реєстрів», «реєстри», «реєстрів».

З огляду на вищезазначені норми Закону, пропонується переглянути проєкт Закону та використовувати єдину термінологію, а саме «публічний електронний реєстр» у всіх відмінках, з метою однозначного розуміння та трактування його положень.

Крім того, частина 321-1.1. статті 321-1, якою пропонується доповнити Податковий кодекс України, встановлює, що вихідною сплатою є разовий фіскальний платіж, що справляється при знятті готівкових коштів зі спеціального рахунку учасника спеціального податкового режиму «Вільна гривня» або перерахуванні коштів зі спеціального рахунку у випадках, передбачених Кодексом. Уся нова стаття 321-1, що міститься у абзацах сорок два – п'ятдесят один в редакції проєкту Закону описує ситуації, при яких справляється вихідна сплата, це наступні випадки:

- зняття готівкових коштів зі спеціального рахунку (321-1.2.1);
- перерахування коштів зі спеціального рахунку на особистий рахунок фізичної особи, який не є спеціальним рахунком у межах режиму «Вільна гривня» (321-1.2.2).

Також додатково зазначається, що перерахування коштів зі спеціального рахунку на рахунок, що підлягає загальному режиму оподаткування відповідно до цього Кодексу, вихідна сплата не справляється (321-1.3).

Слід зауважити, що ця норма проєкту Закону сформульована недостатньо чітко та не дозволяє зрозуміти логіку її застосування.

Так, на практиці рахунки платників податків можуть ділитись на наступні категорії:

- 1) рахунок спеціальний (для реалізації фіскального режиму «Вільна гривня») та усі інші рахунки;

- 2) рахунок фізичної особи та рахунок юридичної особи;
- 3) рахунок, що належить особі, яка використовує фіскальний режим «Вільна гривня» та рахунки, що належать будь-яким іншим особам.

Враховуючи це, якщо автори проєкту Закону пропонують концепт, за яким на усі кошти, що знаходяться на спеціальних рахунках (відкритих у податковому режимі «Вільна гривня») нараховується щомісячний автоматизований фіскальний внесок, а при виході з режиму «Вільна гривня» стягується вихідна сплата – пропонується нову стаття 321-1 у редакції проєкту закону викласти наступним чином:

«Стаття 321-1. Вихідна сплата

321-1.1. Вихідна сплата – це разовий фіскальний платіж, що справляється при знятті готівкових коштів зі спеціального рахунку учасника спеціального податкового режиму «Вільна гривня» або перерахуванні коштів зі спеціального рахунку у випадках, передбачених цим Кодексом.

321-1.2. Вихідна сплата підлягає справлянню у разі:

321-1.2.1. зняття учасником спеціального податкового режиму «Вільна гривня» готівкових коштів зі свого спеціального рахунку;

321-1.2.2. перерахування учасником спеціального податкового режиму «Вільна гривня» коштів з власного спеціального рахунку на інший власний рахунок, який не є спеціальним рахунком у межах податкового режиму «Вільна гривня»;

321-1.2.3. перерахування учасником спеціального податкового режиму «Вільна гривня» коштів з власного спеціального рахунку на рахунок будь-якої іншої фізичної або юридичної особи.

321-1.4. Розмір вихідної сплати встановлюється законом України у відсотках до суми відповідної операції.

У період дії пілотного проєкту ставка вихідної сплати визначається Кабінетом Міністрів України у порядку, встановленому розділом XX цього Кодексу.

321-1.5. Вихідна сплата має характер компенсаційного фіскального платежу, пов'язаного з припиненням участі коштів у спеціальному режимі, і не є податком на дохід, прибуток або операцію».

Народні депутати України – члени Комітету при обговоренні законопроєкту зазначили, що на думку його авторів, запропонований режим не замінює чинну податкову систему, а доповнює її, дозволяючи фізичним та юридичним особам обирати альтернативний, простіший спосіб виконання податкових обов'язків.

Зважаючи на висловлені зауваження та пропозиції законопроєкт потребує відповідного доопрацювання.

Враховуючи зазначене, за результатами обговорення Комітет ухвалив:

1. Рекомендувати Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики врахувати висловлені зауваження та пропозиції під час підготовки та розгляду проекту Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо запровадження спеціального фіскального режиму «Вільна гривня» (реєстр. № 15009 від 06.02.2026), поданого народним депутатом України Бабенком М. В. та іншими народними депутатами України.

2. Направити Висновок про розгляд зазначеного законопроекту до Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики.

Голова Комітету

A handwritten signature in blue ink, consisting of several fluid, overlapping loops and lines, positioned between the text 'Голова Комітету' and 'М. КРЯЧКО'.

М. КРЯЧКО